

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Montessori mateřská škola Mufík Dětem z.s.

Název programu: „ Pomoz mi, abych to dokázal sám“ M.M.

Motto:

„Děti nejsou omalovánky, nemůžeš si je vybarvit, jak se ti zlíbí.“ K.H.

Obsah

1. Identifikační údaje mateřské školy	4
Název a sídlo školy	4
Zřizovatel školy	4
2. Charakteristika školy	5
2.1 Popis budovy a jejího okolí	5
2.2 Typ a velikost školy	6
2.3 Spolupráce s dalšími partnery	6
3. Charakteristika vzdělávacího programu - vzdělávací cíl školy, formy a metody vzdělávací práce.....	6
3.1 Vzdělávací cíl školy - filosofie Montessori pedagogiky.....	7
3.2 Charakteristika vzdělávacího programu podle principů Montessori pedagogiky	7
3.3 Důležité pojmy.....	8
3.4 Didaktický materiál – pomůcky	9
3.5 Formy a metody vzdělávání	10
4. Podmínky ke vzdělávání	12
4.1 Podmínky pro výchovné a vzdělávací působení	12
4.2 Podmínky pro výchovné a vzdělávací prostředí	12
4.3 Věcné podmínky	13
4.4 Životospráva	13
4.5 Psychosociální podmínky.....	14
4.6 Organizace chodu mateřské školy	15
4.7 Řízení mateřské školy	17
4.8 Obecné personální a pedagogické zajištění	17
4.9 Spolupráce s rodiči	18
5. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných	18
6 Vzdělávací obsah	19
6.1 Rámcové cíle – vyjadřují obecné záměry předškolního vzdělávání	19
6.2 Klíčové kompetence – představují výstupy rámcových cílů	19
6.3 Dílčí cíle a výstupy v oblastech	20

6.4 Vzdělávací oblasti	20
6.5 Integrované bloky.....	24
7. Autoevaluace mateřské školy a hodnocení výsledků vzdělávání	Chyba! Záložka není definována.
8. Dílčí projekty a doplňkové činnosti	30

1. Identifikační údaje mateřské školy

Název a sídlo školy

Název školy: Montessori mateřská škola Mufík Dětem z.s. (dále jen MŠ)

Typ školy: jednotřídní mateřská škola

Adresa školy: Špitálská 284, Tábor 39002

Ředitelka MŠ: Mgr. Karolina Mairychová

Název vzdělávacího programu: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání – „Pomoz mi, abych to dokázal sám“

Zřizovatel školy

Zakladatel: Montessori mateřská škola Mufík Dětem z.s.

IČ: 05063094

Adresa zakladatele: Špitálská 284/1, 390 01 Tábor

Kontakt: Mgr. Karolina Mairychová, +420 728 060 015

Kapacita: 18 dětí

Provozní doba: 6.30 – 17:00

2. Charakteristika školy

2.1 Popis budovy a jejího okolí

Budova mateřské školy se nachází přímo v historickém centru Tábora v blízkosti Žižkova náměstí. Celý objekt, kde sídlí mateřská škola, je památkově chráněnou budovou, která byla zrekonstruována tak, aby odpovídala všem standardům zařízení péče o děti předškolního věku. Vnitřní část budovy odpovídá jejímu historickému rázu. V zadní části budovy přiléhá dvorek, který je využíván rovněž pro potřeby dětí. Za vchodovými dveřmi se nachází prostorná chodba, ve které je zřízena šatna pro převlékání dětí, a na kterou navazuje vstup do herny a rovněž i vstup do zázemí mateřské školy – jídelny a výdejny jídel, sociálního zařízení pro děti, učitelky, úklidové místnosti a rovněž i vchod na dvorek. Nachází se zde i schodiště vedoucí do 2NP, které není pro potřeby mateřské školy využíváno. Historický ráz budovy dotváří velmi příjemné prostředí určené pro jednu třídu školy o 18 dětech. V nedaleké blízkosti budovy leží i zahrada, kam lze snadno s dětmi dojít a trávit zde s nimi čas. V blízkosti jsou rovněž Holečkovy sady, které rovněž umožňují trávit s dětmi čas v přírodě. Poblíž se nachází Tržní a Žižkovo náměstí, kde je možnost zpoplatněného parkování. Dopravní dostupnost je dobrá, neboť v blízkém okolí se nachází autobusové zastávky hlavního tahu městem. Přímo na Žižkově náměstí je rovněž zastávka městské hromadné dopravy. Vlakové a autobusové nádraží je dostupné pomocí městské hromadné dopravy anebo 30 minutovou chůzí.

2.2 Typ a velikost školy

Mateřská škola nabízí kapacitu 18ti dětem, tedy jednu třídu, jejíž složení je heterogenní odpovídající věkové kategorii 3-6 let. Děti si během výuky pomáhají a vzájemně spolupracují na aktivitách. Hlavním výchovně-vzdělávacím programem je metoda pedagogiky Marie Montessori. Ve třídě se nachází připravené prostředí pro tuto metodu, je vybavena policemi s pomůckami, které jsou uspořádány do tematických celků (praktická výchova, smyslová výchova, kosmická výchova, matematika, český jazyk). Děti si je mohou kdykoli vzít a začít s nimi pracovat. Veškeré vybavení, tedy i pomůcky a zařízení, patří Montessori mateřské škole Mufík Dětem z.s. a škola dbá na jejich plnou funkčnost.

2.3 Spolupráce s dalšími partnery

Montessori mateřská škola Mufík Dětem z s. se aktivně podílí na spolupráci s:

Městem Tábor

Organizací Apla Jižní Čechy, z.ú.

Montessori Kampus

Montessori školy Andílek

Montessori Institute Prague

Kouzelná školička

3 Charakteristika vzdělávacího programu - vzdělávací cíl školy, formy a metody vzdělávací práce

V dnešní době je proces vzdělávání a péče o děti v předškolním zařízení chápán jako velmi intenzivní proces učení se, které vychází z dítěte samotného a jeho zájmů. Role učitele je upozaděna a nechává se volný prostor dítěti k jeho seberozvoji, Mateřská škola rovněž doplňuje výchovu a vzdělávání, které se dítěti dostává v rodině, a dále rozvíjí jeho dovednosti a znalosti, což jí umožňuje připravené prostředí mateřské školy a aktivizující přístup ze strany učitelů a asistentů. Rovněž je kladen důraz na individuální pojetí vzdělávacího procesu, kdy dítě samotné je postaveno do středu procesu seberozvoje a sebevzdělávání a tempo práce a veškeré aktivity jsou uzpůsobeny individuálním potřebám dítěte. Trendem poslední doby se stává i integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

3.1 Vzdělávací cíl školy - filosofie Montessori pedagogiky

Mateřská škola se řídí programem Montessori pedagogiky. Tento systém vzdělávání a výchovy dětí klade důraz na osobnost dítěte, jeho individuální zájmy a potřeby, samostatnost a odpovědnost v rámci svého jednání a myšlení. V dětech rovněž podněcuje radost z učení a objevování a tím podněcuje vnitřní motivaci dítěte.

V rámci práce klademe důraz na možnost individuální volby dítěte, což znamená, že si dítě samo vybírá práci s pomůckami a úkoly, které ho zajímají. V tom mu pomáhá připravené prostředí s tematicky uspořádanými sektory, rovněž i klidné a stálé prostředí, které usnadňuje soustředění dítěte na jím vybranou pracovní činnost.

Klademe důraz rovněž na psychosociální rozvoj dítěte, jeho začlenění do společenství mateřské školy, ale i společenství, jehož je dítě součástí, důraz na mezilidské vztahy, pochopení svého chování a chování ostatních, respekt vůči ostatním, pochopení a přijetí sebe samo.

Úkolem učitele je pozorovat, respektovat a pochopit individuální zájmy a potřeby dětí a reagovat v souladu s nimi. Role pedagoga je tedy více pasivní, a naopak dítě se stává aktivním účastníkem celého vzdělávacího procesu.

3.2 Charakteristika vzdělávacího programu podle principů Montessori pedagogiky

Montessori pedagogika je alternativní výchovně-vzdělávací program, který navrhla italská lékařka a pedagožka Maria Montessori na začátku 20. století. Tato metoda se zaměřuje na podporu dítěte při rozvíjení jeho poznatků a dovedností. Dítě je považováno za osobnost od přírody dobrou a toto by mělo být dospělými podporováno a rozvíjeno. Podstata tohoto přístupu spočívá ve sledování senzitivních fází, využívání smyslového vnímání, pozorování a individuálního přístupu. Učitel je tím, kdo dítě sleduje a poskytuje mu nenápadnou podporu směřující k jeho rozvoji dovedností a vědomostí. Umožňuje to i propracovaný systém názorných pomůcek, které si dítě bere a pracuje s nimi dle svého konkrétního zájmu a učitel pouze nabízí další možnosti, jak tento zájem dítěte rozvíjet. Práce s pomůckami rovněž umožňuje přejít od zcela konkrétních činností k abstraktnímu myšlení, a tedy převést konkrétně naučené poznatky získané z práce s pomůckami na abstraktní rovinu uvažování. Díky možnosti uchopit materiál a prožít si objevování nového (aha efekt) a pracovat s pomůckami, je proces učení trvalejší a efektivnější a dítěti se hlouběji vrývá do paměti.

Díky individuálnímu přístupu získává dítě kvalitnější všeobecné vzdělávání v souladu se svými schopnostmi a předpoklady. Dítěti je umožněno zjistit, kde jsou jeho možnosti a schopnosti, a tím je nastartována sebedůvěra do dalšího vzdělávacího procesu. Dítě rovněž získává zodpovědnost za sebe samé, druhé a rovněž za svět, který ho obklopuje. Podněcuje v něm touhu dále poznávat principy fungování věcí, ale rovněž i společnosti a vztahů kolem něj. Učí se toleranci a úctě k lidem a přírodě. Rozvíjí se jeho schopnost komunikace v rámci kolektivu, do kterého patří, a v neposlední řadě aktivnímu přístupu k řešení problémů, které k němu přichází. Celý proces je tedy tvořen podněty, které mají za cíl zcela aktivizovat dítě, aby nebylo pasivní, ale aktivně přijalo odpovědnost za sebe a vše, co ho obklopuje, a rozvíjelo jeho vnitřní motivaci. Rovněž i heterogenní skupina

podporuje vzájemné učení se a „obkouvání“ nového mladšími od starších, zažívání sociální komunikace se staršími a již sociálně zdatnějšími dětmi. Naopak starší se mohou naučit spolupracovat s mladšími dětmi a pomáhat jim. Čím více si opakují novou věc a předávají ji mladším, tím skutečnější se stává a dítěti se stává automatickou. Rovněž i začlenění dětí se speciálními potřebami je velmi obohacující pro celý kolektiv třídy, neboť děti s postižením mohou získat motivaci k zdokonalování se v rámci svých schopností a možností. Naopak zdravé děti získávají přímou zkušenost s handicapovanými a učí se, jak jim pomáhat.

3.3 Důležité pojmy

Připravené prostředí - prostředí mateřské školy je zcela přizpůsobeno potřebám dítěte, a to jednak výškově, kdy jsou přizpůsobeny police, pracovní desky, kuchyňská linka a veškeré další vybavení tak, aby bylo dítěti pohodlně k dispozici a dítě na něm mohlo pracovat. Připravené jsou rovněž i pomůcky, které jsou uloženy na policovém systému podle určitého klíče a jsou dítěti volně k dispozici. Prostor třídy je udržováno v čistotě, je řádně osvětlené a esteticky upravené tak, aby navozovalo pozitivní pocity v dítěti.

Učitel – učitel je více průvodce a partner dítěte. V procesu vzdělávání je upozaděna jeho aktivita, aby mohla naopak být podpořena aktivita dítěte. Učitel umí projevit vstřícnost, musí být trpělivý a klidný a musí umět projevit lásku. Pomáhá dítěti s výběrem činností, které mají dítě aktivizovat a znovu nabudit jeho zájem o práci, pokud dítě není schopno se samo rozhodnout, co by ho zajímalo. Pomáhá dětem, které požádají o jeho pomoc, ale příliš nezasahuje, pokud děti o pomoc nežádají. Vede dítě k samostatnosti a odpovědnosti. Dítěti dává lekce a tím mu nabízí nové aktivity, se kterými pak může pracovat samo.

Senzitivní fáze – dítě je v určitých obdobích svého vývoje zvláště vnímavé a tedy i připravené si osvojit příslušné schopnosti a dovednosti zcela jednoduše a se silnou vnitřní motivací k získávání dalších znalostí. Učitel tato senzitivní období sleduje a podporuje tento zájem. Tato období jsou časově omezena a následně zmizí, ať už dojde k jejich naplnění nebo ne.

Absorbující duch - dítě vstřebává vše, co ho obklopuje, vnímá to zcela nevědomě a volně a ukládá se to do něj

Polarita osobnosti - představuje plnou koncentraci na určitou práci, kdy dítě nemá být rušeno vnějšími vlivy a má mít prostor pro dokončení své práce.

Třístupňová výuka - Výuka se skládá ze 3 fází:

1. učitel pojmenuje a ukazuje – založené na konkretizaci
2. procvičování – ukaž mi, prosím..., dej...na okno
3. dítě je schopno plně aktivně pracovat s pomůckou a pomůcku lze zaměnit za jinou – práce s pomůckou přešla z konkrétní fáze do abstraktní a dítě je schopno ji pojmenovat

Elipsa – při elipse se společně setkávají děti i učitelé a slouží k cvičení psychické a fyzické rovnováhy, naučení se vnitřního zklidnění a navození ticha, vede ke koncentraci, upoutání pozornosti a trpělivosti. Elipsa má rovněž rozměr sociální, kdy slouží jako prostředek vzájemné komunikace, děti

sdělují své zážitky, dojmy, otevírají se různá diskusní témata a tím děti učí diskutovat a sdělovat své názory a představy. V rámci těchto sezení se rovněž vytváří společná pravidla soužití.

Kontrola chyb – Jelikož učitel působí jako pomocník, nikoliv jako nositel a zprostředkovatel vědění a dítě samo přichází na principy, podstatnou složkou vzdělávacího procesu je práce s chybou. Pomůcky jako takové ji obsahují kontrolní mechanismy, a to jednak mechanické, kdy jednotlivé dílky do sebe viditelně nezapadají, nebo ve formě předlohy, kde si dítě může zkontrolovat, zda pracuje s pomůckou správně. V neposlední řadě může požádat o pomoc další děti nebo učitele. Díky opakování činností dochází k jejich zdokonalování, a tedy i podíl chybovosti je nižší.

Práce dětí a pracovní činnost – práci se rozumí jednak praktické procvičování činností vyplývajících z běžného života, které vedou děti k získání samostatnosti – mytí nádobí, zalévání květin, leštění a jiné. Děti používají běžné pomůcky, které jsou k dispozici v každé domácnosti a tím již v raném věku se učí postarat se samy o sebe. Práci se rovněž rozumí používání pomůcek, které vedou k rozvoji smyslů – hmatové destičky, chuťové lahvičky, a které umožňují dítěti získat specifické znalosti z různých oblastí, jako je například biologie, matematika, jazyk a další.

Partnerství a respektování - v rámci třídy nefunguje princip podřízenosti a nadřazenosti. Každý je si partnerem a respektuje individuální odlišnosti a zároveň společně stanovená pravidla fungování v kolektivu – „Respektovat a být respektován“

3.4 Didaktický materiál – pomůcky

Didaktický materiál je nedílnou součástí třídy. Nachází se na policích, jejichž výška je přizpůsobena dítěti. V policích je vše přehledně poskládáno a připraveno pro práci. Pomůcky jsou tematicky rozčleněny do jednotlivých výukových sektorů a jako celek tvoří prostředek k získávání znalostí a dovedností, které fungují v praktickém životě.

Dítěti je dána možnost volby vzít si pomůcky, které budí jejich zvědavost a podněcují jejich vnitřní motivaci ke vzdělávání. Pokud dítě neví, jakou pomůcku využít, učitel pomůže dítěti pomůcku vybrat a tím opět stimulovat vnitřní motivaci tak, aby dítě mělo zájem a s pomůckou pracovalo. Dítě má svobodu při práci s pomůckou a může ji používat k získání příslušné dovednosti. Pomůcka má určitý účel, který by si dítě při práci mělo osvojit. Každá z pomůcek má příslušné místo v rámci svého sektoru a rovněž i uspořádání pomůcky má určitou posloupnost. Každá pomůcka se ve třídě nachází pouze jednou, což nutí děti spolupracovat, pokud ji chce využívat více dětí naráz, a tedy osvojit si komunikační prostředky, dorozumět se, spolupracovat a učit se trpělivosti. Některé pomůcky mají za úkol osvojit si pouze jednu vlastnost/obtížnost, jiné zase mají větší využitelnost a dítě může použít svou kreativitu a třídit nebo uspořádat pomůcku dle více kritérií.

Didaktický materiál je rozdělen do 5 oblastí:

- Praktický život (návlek běžných a sebeobslužných činností)
- Smyslový materiál (procvičování všech smyslů – zrak, sluch, hmat, čich, chuť)
- Jazykový materiál (od zrakového a sluchového rozlišování k základům čtení a psaní)
- Matematický materiál (matematické představy na propracovaném konkrétním materiálu)
- Kosmický materiál (základy zeměpisu, biologie, historie, fyziky a chemie podány prožitkovým a praktickým způsobem s propojením do všech oblastí)

3.5 Formy a metody vzdělávání

Celý proces vzdělávání je založen na těchto základních metodách:

1. metoda prožitkového učení – díky zcela konkrétnímu a uchopitelnému didaktickému materiálu si může dítě přímo prožít a zažít situace a po sérii opakování ji aplikovat rovněž v obecné rovině. Prožitek je umocněn i v přírodě, kde dochází k aplikaci poznatků, které si děti osvojily při práci s pomůckami.

2. metoda kooperativního učení – vzhledem k tomu, že pomůcka je pouze jednou ve třídě, dítě musí aktivně spolupracovat, pokud má zájem pomůcku používat ve spolupráci s někým jiným. Heterogenní skupina rovněž umožňuje, že se mladší učí spolupracovat se staršími, a starší se učí pomáhat mladším.

3. metoda prosociálního učení – děti se učí osvojovat si základní pravidla, která fungují v rámci společnosti a specifická pravidla, která si utváří pro fungování v rámci třídy. Učitel působí rovněž jako vzor pro dítě a dítě obkouvává chování učitele. Děti se v rámci heterogenní skupiny učí altruismu, spolupráci, pracuje se na rozvoji emocionální inteligence, odlišuje se, co je morální a nemorální.

4. metoda situačního učení – v průběhu docházky se dítě setkává s mnoha situacemi, které se mu naskytou a se kterými se musí vypořádat za pomoci učitele, nebo se ocitne v situacích, které jsou přímo připraveny učitelem tak, aby navazovaly na jinou již dříve prožitou skutečnost a dále vedly k rozvoji osobnosti dítěte. Učitel velmi citlivým způsobem seznamuje dítě s tím, jak se vyrovnat s různými situacemi a tím pomáhá dítěti se vypořádat s podobnými situacemi, kterým může dítě v budoucnosti čelit.

5. metoda experimentování a pokusů - nedílnou součástí poznávání světa, který dítě obklopuje, je experimentovat s tím, co je mu předkládáno. Umožňují to jednak pomůcky a jednak učitel, který dítě seznamuje s fungováním přírody, dějů v ní.

Hlavním rysem Montessori pedagogiky je rovnost, nezávislost, svoboda a jednota. Učitel je pouze pomocníkem a je plně k dispozici dítěti a je mu plně nápomocen, ale nesmí ho zároveň omezovat v jeho vlastním růstu a vzdělávání se. Velmi důležitá je proto příprava samotného učitele, a to jednak v oblasti principů Montessori pedagogiky, ale rovněž i v jeho vlastním osobnostním rozvoji.

Povinností učitele je umožnit dítěti rozvoj jeho plného potenciálu, připravit mu prostředí a pomůcky tak, aby toto vše umožnil. Dítě se v prostředí může svobodně pohybovat, není omezováno ve výběru pomůcek a práci s nimi. Učitel musí být k dítěti laskavý, trpělivý, respektující a jít příkladem ve svém chování a jednání a zároveň sledovat a jednat v souladu s individuálním vývojem dítěte a jeho senzitivními obdobími.

Třída mateřské školy je tvořena heterogenní skupinou dětí ve věku 2-6 let. V rámci této heterogenní třídy starší pomáhají mladším, mladší mají možnost sledovat chování starších a napodobovat ho. Je zde prostor pro vzájemné ovlivňování a kooperaci.

Děti mají volnost pohybu a jednání, což ovšem neznamená, že si mohou dělat, co chtějí. Pravidla vzájemného soužití jsou společně stanovena při elipsách a chování je vymezeno určitými hranicemi. Hranice jsou dány individuálními možnostmi a schopnostmi dítěte. Dále jsou to obecně platná pravidla, která běžně fungují ve společnosti. A v neposlední řadě jsou to pravidla, která jsou stanovena v rámci třídy, podněcují sebedisciplínu a sebeovládání.

Učitel má dbát na to, aby pomůcky, které dítě využívá, byly přiměřené jeho věku a jeho schopnostem, odpovídaly konkrétním potřebám a individualitě dítěte. Učitel nemůže nabízet pomůcky, na které dítě ještě není připraveno, a tudíž není schopno pojmout účel práce s pomůckou. Učitel rovněž sleduje, zda dítě používá pomůcku v souladu s účelem. Pokud dítě pomůcku používá nevhodným způsobem, zasáhne a motivuje ho k práci s ní, popř. výběru jiné aktivity.

Činnost dítěte je vždy názorná, jelikož pracuje s materiálem, který může vnímat svými smysly. Dítě by mělo pracovat soustavně, k čemuž napomáhá i zklidnění v rámci elipsy. V závěru po dosažení cíle dítě pomůcku uklidí na příslušné místo. Učitel rovněž musí reagovat na aktuální potřeby dítěte a změny, které v průběhu vzdělávacího procesu nastaly.

Při vstupu dítěte do mateřské školy je dítě nejprve podněcováno k dosažení samostatnosti, sebeobsluhy, osvojení si hygienických návyků. V rámci tohoto počátečního procesu je respektováno prostředí, ze kterého dítě pochází, jeho zdravotní stav, psychologická a sociální zralost a jeho tělesná zdatnost. Po osvojení si této první fáze je dítě dále motivováno k dalším vzdělávacím činnostem a jsou mu nabízeny činnosti, které jsou od jednoduchého k složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu. Dítě se od počátku učí pracovat systematicky a udržovat pořádek.

Dítě znamená partner, a nikoliv bytost podřazená. Je mu poskytnuta svoboda osvojit si v praxi dovednosti a znalosti dle jeho zájmů. Má právo na svůj názor a na diskusi o něm. Má dostatek individuálních činností a má rovněž možnost se účastnit skupinových aktivit. Do skupinových aktivit není tlačeno, ale má možnosti si vybrat, zda se do kolektivní práce chce zapojit nebo ne.

Montessori pedagogika chápe práci s pomůckami jako zcela individuální činnost dítěte a děti ke zdravému vývoji potřebují nejen hru, ale i práci. V rámci Montessori systému tedy pomůcky představují pro dítě hru, ale zároveň i práci. Dítě je nuceno s pomůckami manipulovat, aby porozumělo jejich fungování, a zároveň je nuceno si je připravit k práci a uklidit je po dosažení cíle/zjištění, jak pomůcka funguje.

Děti mohou pracovat zcela individuálně, což jim umožňuje práce na koberečku, který je chápán jako jejich zcela soukromý sektor, kam další dítě může zasáhnout pouze po vzájemné domluvě. V případě společné práce si děti osvojují sociální dovednosti práce ve skupině a fungování ve skupině.

Při práci s pomůckami:

- Učitelka pomůcku nabízí.
- Dítě se rozhodne, s čím, kde, jak dlouho a s kým chce pracovat.
- Dítě pracuje v prostoru, který má pro sebe ohraničen a ostatní děti jeho prostor respektují. (kobereček, ták, podložka apod.)

- Všechny věci jsou nazývány svými jmény.
- Dodržování směru z levé strany ke straně pravé a směru shora dolů (příprava na učení směru při psaní a čtení).
- Jsou dodržovány zásady od jednoduchého ke složitějšímu a od konkrétního k abstraktnímu.
- Učitelé dodržují stále stejný postup při předvádění dítěti.
- Utvoření a respektování systému (např. rozčlenění předmětů dle barev, velikosti, tvarů apod.).
- Dítě je vedeno k tomu, aby pomůcku dokázalo uložit v pořádku (vrátit ji zpět na své místo v pořádku).
- Ukázky, předvedení práce s pomůckou, probíhají bez slovního komentáře, aby se dítě soustředilo na samotný průběh činnosti.
- Slovně upozorňujeme pouze na důležité vlastnosti předmětů, aby si je dítě uvědomilo.
- Pomůcky obsahují kontrolní prvky.

Dle vlastního rozhodnutí může dítě o pomoc požádat učitelku, kamaráda.

4 Podmínky ke vzdělávání

4.1 Podmínky pro výchovné a vzdělávací působení

- třídy – skupiny dětí jsou věkově smíšené (dva až tři ročníky po sobě jdoucí)
- děti mají možnost nerušené „volné“ práce 2,5 – 3 hod denně
- učitel pracuje s chybou a pochvalou dle zásad a principů pedagogiky Montessori; není podporována soutěžní a srovnávací atmosféra mezi dětmi, zásadně se pro hodnocení práce dítěte nepoužívají tresty a odměny. Odměnou je dítěti pochopení a osvojení si nových znalostí a tím získání motivace k další práci (vnitřní motivace).
- pro práci dětí je vytvořena klidná a podnětná atmosféra, která podporuje dítě ve vlastním objevování a učení v rámci svobodné volby (dle pravidel)
- děti se podílejí na vytváření pravidel soužití ve třídě, pravidla vymezují bezpečné prostředí pro každé dítě

4.2 Podmínky pro výchovné a vzdělávací prostředí

Zařízení ve třídě je specifickým způsobem uspořádáno a vyrobeno z vhodného materiálu a ve výšce, aby bylo dobře dostupné pro dítě. Odpovídá hygienickým předpisům a je pohodlné. Pomůcky jsou součástí prostředí a jsou připraveny pro děti a odpovídají jejich vývojovým fázím a potřebám. Vše je přehledně uspořádáno a rozčleněno do příslušných sektorů a dle posloupnosti vyplývající z použití pomůcky. Police nejsou kryté, pomůcky se nenachází v krabicích a uzavřených bednách, ale vše je na první pohled viditelné a přehledné. Každé dítě má možnost si najít svůj vlastní prostor v rámci třídy, a to pomocí ohraničení místa koberečkem, tácem, podložkou či jinak. Stolky jsou rozmístěny tak, aby umožňovali dítěti najít si svůj prostor, a jsou určeny pro práci jednotlivce, dvojice nebo skupinky. V místnosti je vyčleněný prostor pro pořádání elipsy a navození vzájemné komunikace. Kolem elipsy

je dostatečný prostor tak, aby předškolní děti mohly trénovat koncentraci a vnitřní zklidnění. Ve třídě je rovněž připraven prostor pro poobědní odpočinek a každé dítě má zde své věci na spaní. Děti, které nespí, mohou pokračovat v činnostech dle své volby a svého zájmu.

4.3 Věcné podmínky

Ve škole se nachází šatna, která je za vchodovými dveřmi v prostoru rozsáhlé chodby. Zde má každé dítě označené místo pro ukládání věcí osobní potřeby, věcí na převlečení, bot a dalších věcí a potřeb. Za šatnou následuje herna, která je rozdělena do tří sektorů. Ve větší části herny se nachází police, na kterých jsou umístěny na táckách nebo krabičkách tematicky rozdělené pomůcky. Nachází se zde rovněž knihovna s koutkem, kde si děti mohou prohlížet nebo číst knihy. V herně jsou umístěny i pracovní stoly, kam si mohou děti vzít své pomůcky a pracovat s nimi na stole. Další částí je prostor pro spaní, kde děti tráví poobědní odpočinek. Třetí částí je prostor pro společné setkávání s elipsou. Za hernou následuje kuchyň, kde se nachází stoly a židle, které jsou výškově přizpůsobeny dětem. V prostoru jídelny jsou rovněž police pro jídelní vybavení, které si děti volně berou. Prostor pro výtvarný koutek a aktivity, při jejichž používání je třeba voda. Druhou částí jídelny je výdejna jídel, kde nepedagogický personál připravuje a vydává jídla. V této části je vybavena kuchyň se spotřebiči tak, aby odpovídala požadavkům na výdejnu jídel kladených. Naproti jídelně se nachází spojovací chodba z šatny na dvůr v zadní části domu. Na této chodbě je úklidová místnost, toalety pro děti a zázemí pro zaměstnance. Na záchodě jsou výškově upravené mísy a záchod pro personál. Nachází se zde rovněž i umyvadla, jejichž výška je také uzpůsobena potřebám dětí.

V zadní části domu se nachází dvorek, který je využíván pro pěstitelské činnosti a v létě rovněž pro práci s vodními aktivitami a dalšími aktivitami dle zájmu dětí.

Vybavení odpovídá požadavkům, které jsou na ně kladeny. Jsou výškově přizpůsobeny dětem a splňují hygienické a bezpečnostní požadavky.

4.4 Životospráva

Jídlo do mateřské školy je dováženo v jídelních přepravních boxech ze školné jídelny v Chotovinách. Děti mají možnost přirozeně uspokojovat své potřeby – kdykoliv se napít, postupně se nasvačit, zvolit velikost porce, vybrat si nápoj. K dispozici je čaj, voda, mléčné nápoje, voda ochucená bylinkami vypěstovanými na vlastní zahrádce. Každý den je na jídelníčku rozmanitá škála čerstvého ovoce a zeleniny. Dodržujeme intervaly mezi jídly i hygienu dle platných předpisů.

Děti k jídlu zásadně nenutíme, ale nabízíme a motivujeme, aby ochutnaly jídlo, které neznají nebo nemají rády, ale je pro ně zdravé. Děti jsou vtahovány do přípravy svačin, čímž si osvojují sebeobsluhu a učí se být soběstačné a pomáhat mladším a těm, kterým se zrovna v činnosti nedaří.

Směřujeme rovněž aktivity k osvětě rodičů tak, aby nám pomohli nahradit sladké zdravějšími pochutinami, jako je sušené ovoce nebo oříšky. Zároveň se snažíme dětem nabízet takové potraviny, u kterých předpokládáme, že nejsou ve výživě v rodině běžné (např. pohanka, amarant, jáhly, tofu)

Spolupracujeme s rodiči v případě, že dítě vyžaduje speciální výživové podmínky (bezlepková, bezlaktózová dieta, alergie na některé druhy potravin). V tom případě respektujeme požadavky rodiče na stravování dítěte a úzce s ním spolupracujeme při sestavování jídelníčku a vyvarování se možného rizika pro dítě.

Pokud rodiče požadují zvláštní stravu, jako je veganská, laktovovegetariánská, i v tomto případě respektujeme požadavky rodiče a uzpůsobujeme tomu stravu dítěte při předložení lékařského potvrzení o alergii.

V době, kdy je dítě na výletě, mateřská škola odpovídá za dostatečné množství jídla pro dítě a učitel zodpovídá za to, že jsou pro děti připraveny svačiny a dostatek nápojů.

Denně zařazujeme řízené pohybové aktivity (např. tělovýchovné chvílky, pohybové hry, jógu, ...). Děti se mohou pohybovat po celém prostoru dvorku dle dohodnutých pravidel a na vycházkách v místech tomu bezpečně určených. Děti mají rovněž i možnost vyžití na zahradě, kde jsou pro ně připraveny kromě pěstitelských činností, i různé pohybové hry. Pobyty, délka a činnosti venku jsou přizpůsobovány aktuálnímu počasí a kondici dětí.

4.5 Psychosociální podmínky

Organizace dne vychází z potřeb dítěte. Děti mají velký prostor pro individuální činnost a práci s pomůckami, rovněž ale mají prostor pro kolektivní hru a kolektivní sdílení zážitků a zkušeností. Činnosti, které mají děti k dispozici, jsou různorodé a odpovídají věkové kategorii dítěte, jeho schopnostem a dovednostem. Děti mají možnost pracovat samostatně, ale rovněž ve skupinkách dle svého uvážení. V rámci elipsy děti pracují v jedné velké skupině.

Při nástupu do mateřské školy respektujeme rozdílnou délku adaptace na nové prostředí. Dítě nenutíme a necháváme ho volně pozorovat dění ve třídě. Dítěti jsou nabízeny činnosti, které může, ale nemusí využít. Učitel usiluje o to, aby vzbudil vnitřní motivaci dítěte k pracovní činnosti a zaujal ho nějakou aktivitou. Zároveň i dbá na to, aby pomůcky byly používány v souladu s jejich účelem (děti neházely kostkami a nijak neohrožovaly pomůckami ostatní).

V adaptační fázi spolupracujeme s rodiči a uzpůsobujeme tomu i délku pobytu dítěte. Pokud si rodič přeje a adaptace dítěte to vyžaduje, umožňujeme kratší pobyty v zařízení do doby, než si dítě na nové prostředí a kolektiv zvykne. Snažíme se zde o maximálně nejsnazší adaptaci dítěte a omezení stresových faktorů.

Děti se učí žít v kolektivu a respektovat pravidla, která jsou kolektivem určena. Rovněž vedeme děti k respektování obecně platných pravidel, která běžně platí ve společnosti. Děti si lépe osvojují pravidla, pokud jsou jejich tvůrci, proto v rámci setkání v elipse hovoříme a vytváříme spolu s nimi pravidla chování.

K dětem je přistupováno zcela individuálně. Respektujeme jejich rodinné zázemí, nálady, povahové vlastnosti a rysy osobnosti. Zároveň se učí respektovat to samé u ostatních.

Respektujeme individuální potřebu odpočinku. V případě, že je dítě z nějakého důvodu v průběhu dne unaveno, má možnost si jít odpočinout. Děti s menší potřebou spánku a děti v předškolním věku nemusí po obědě spát, mohou pokračovat v pracovních činnostech tak, aby nerušily ostatní děti.

Důležitou součástí dne je setkání v elipse. Zde mají děti prostor mluvit na dané téma. K diskusi nejsou nuceny, závisí to zcela na jejich potřebě vyjádřit se k tématu. Děti jsou vedeny k tomu, aby v rámci komunikace dodržovaly určitá pravidla (neskákaly druhým do řeči, nechaly je domluvit, vyčkaly na to, až se na ně dostane řada).

Během týdne praktikujeme s dětmi chůzi po elipse, která napomáhá jednak správnému vývoji chodidla, ale rovněž je relaxačním prvkem a podněcuje soustředění.

Děti jsou vedeny k tomu, aby činnost dokončily a po sobě pomůcky uklidily. V případě, že činnost je dlouhodobějšího rázu, může si ji dítě označit značkou a nechat na dodělení jindy. Rovněž ale i při této činnosti je dítě vedeno k dokončení aktivity.

Děti nejsou hodnoceny kladně ani záporně, snahou je hodnotit činnost, kterou vykonaly, ne osobu dítěte. Součástí manipulace s pomůckami je práce s chybou. Pomůcky mají v sobě zahrnuté kontrolní mechanismy tak, aby dítě bylo nuceno přijít na správnou možnost. Učitelka je v tomto případě průvodcem a pomocníkem, nikoliv tím, kdo sděluje dítěti správné řešení. Děti jsou motivovány k tomu, aby si o pomoc řekly, a to učitelce nebo ostatním dětem. V případě, že dítě neví, pro jakou pomůcku se rozhodnout, učitelka pomáhá s výběrem pomůcky a pomáhá s tím, jak se s pomůckou pracuje. Učitelka vede záznamy – pedagogický deník o každém dítěti, o jeho psychosociálním vývoji, ale i dosažených dovednostech a znalostech. Učitelka je odpovědná rovněž za výrobu pomůcek a spolupracuje s asistenty, kteří ji pro příslušný den pomůcky připravují. Na základě vypořádaných vývojových etap a senzitivních fází nabízí pomůcky tak, aby odpovídaly aktuálním zájmům a potřebám dítěte.

Naší snahou je vytvořit prostředí, ve kterém se bude cítit dobře, budou cítit naplnění a sebeuspokojení z činností a budou do něj chodit rády. Děti jsou v rámci Montessori systému vedeny k samostatnosti, sebehodnocení, sebeúctě, seberealizaci, disciplíně, odpovědnosti za své chování a jednání.

4.6 Organizace chodu mateřské školy

Chod dne je zcela přizpůsoben dětem, jejich individuálním potřebám a požadavkům. Je dán prostor pro individuální činnosti, skupinové a využívá se i frontálního vedení výuky.

Do mateřské školy jsou přijímány děti dle kritérií, které vydá ředitelka školy.

Mezi kritéria přijetí patří:

- zájem rodičů o montessori pedagogiku a výchova v souladu s respektujícím přístupem
- sledování vyváženosti třídy, aby ve třídě nepřevládala jedna věková kategorie

Organizace dne:

6:30 - 8:00 otevření školky pro děti

volná hra

8:00 - 10:00 začátek výukového bloku

společná hra, organizovaná řízená činnost

pohybová činnost, jóga pro děti

hudební činnost, říkanky, spojení s tancem

individuální řízená činnost podle zájmu dítěte

práce s montessori aktivitami

zaměření herních činností je na:

- rozvoj citový, mravní, sociální
- rozvoj fyzického zdraví a zdatnosti
- rozvoj vlastní fantazie a tvořivosti
- rozvoj poznávacích procesů, poznatků řeči
- rozvoj praktických dovedností a návyků
- rozvoj estetického vnímání a vyjadřování

svačina, hygiena

9:45 - 11:45 pobyt venku - délka pobytu venku je regulovaná podle počasí a stavu dětí (únava apod.)

11:45 - 12:30 hygiena

oběd

hygiena

12:30 - 14:30 odpočinek

spánek dle potřeby dítěte, nespavé děti po dohodě s rodiči nemusí spát, je třeba ovšem dodržovat klidový režim

14:30 - 15:30 probuzení, hygiena, odpolední svačina

(vše individuálně, podle toho, kdy se dítě vzbudí)

15:30 - 17:00 volná hra dětí

montessori aktivity

individuální odchod dětí

4.7 Řízení mateřské školy

Mateřská škola je řízena ředitelkou. Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jí vymezeny. Veškerý personál spolupracuje na chodu mateřské školy. Ředitelka vypracovává a reviduje ŠVP společně s pedagogy. Plánování je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby. Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem, ale i rodiči a dalšími odborníky při řešení individuálních problémů dětí.

4.8 Obecné personální a pedagogické zajištění

Personální zajištění vyplývá z kapacity zařízení a celodenního režimu, v rámci kterého mateřská škola zajišťuje výchovu a vzdělávání.

Celkový počet zaměstnanců třídy jsou 3, a to ve složení 1 učitelka a 1 asistent. K tomu je k dispozici ředitelka. Nepedagogičtí pracovníci zajišťují výdej jídel, úklid zařízení a ekonomiku.

Pedagogičtí pracovníci splňují předpoklady, pro výkon dle §3 Zákona č.563/2004 Sb. Ředitelka školy dále splňuje předpoklady dle §5 odst. 1 – 3 roky praxe ve výkonu přímé pedagogické činnosti.

Vzhledem k zaměření mateřské školy k inovačním přístupům vzdělávání se pedagogičtí pracovníci vzdělávají v montessori pedagogice a dále se vzdělávají v oblasti psychologie a pedagogiky během celého roku.

Personální podmínky:

- Pedagog musí absolvovat kurzy montessori pedagogiky a účastnit se observací v zařízení.
- Vytváří prostředí, ve kterém je respektována individuální osobnost dítěte a jeho práva.
- Vykazuje empatii a respektující přístup k dítěti.
- Spolupracuje na nových aktivitách a pomůckách pro děti.
- Je ochoten se vzdělávat a osobnostně růst.
- Vede individuální záznamy o dítěti, jeho práci a toho, čeho dítě dosáhlo. Všimá si i nepříznivých vlivů.
- Není zaměřen na výkon a snaží se vnímat individuální tempo práce dítěte.
- Podporuje ho v intelektuálním a psychosociálním rozvoji.
- Spolupracuje s dalšími pracovníky v zařízení. Je ochoten pomoci a podpořit. Zaškoluje nové a méně zkušené kolegy.

- Účastní se seminářů Montessori pedagogiky a dalších seminářů, které ředitelka školy považuje za důležité z hlediska chodu a znalostí učitele.

4.9 Spolupráce s rodiči

Škola zcela respektuje prostředí, ze kterého dítě pochází, podporuje rodinnou výchovu a chrání soukromí rodiny.

Rodiče mají možnost se seznámit s chodem zařízení a na informativních schůzkách získat podrobnější informace o dění ve škole, přístupu, personálním obsazení mateřské školy. Rodiče jsou rovněž před nástupem dítěte seznámeni s principy Montessori pedagogiky a respektujícím přístupem k dítěti, které jsou základními principy chodu zařízení.

Rodiče jsou rovněž vítáni při zapojení se do chodu zařízení a jeho vzdělávacího programu. Mohou se účastnit náslechnů.

Mateřská škola pořádá rovněž mimoškolní akce, kde se očekává zapojení rodičů a vytvoření komunity v zájmu podpořit výchovu a vzdělávání dítěte. Mezi tyto činnosti patří různé tematické tvořivé dílny, školní slavnosti a oslavy svátků.

5 Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

Montessori pedagogika je určena pro všechny děti a tedy neliší se ve vzdělávání dětí se speciálními potřebami nebo dětí s mimořádným nadáním. Tato metoda kopíruje přirozený vývoj dítěte, respektuje jeho schopnosti, dovednosti a zájmy a učitel nabídne dítěti pomůcku v souladu s výše uvedeným. Dítě ve třídě není srovnáváno s jinými vrstevníky, nedochází zde k soutěživosti, ale naopak se eliminují díky individuálnímu pojetí vzdělávání negativní odchylky ve vývoji a lze díky ní i lépe podporovat nadání dětí. Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami je metoda velmi vhodná díky své názornosti a konkretizaci, děti mohou pomůcky uchopit, používat všechny své smysly pro snadnější pochopení a osvojení si nového. Rovněž je vhodná i pro děti nadané, jelikož možnosti využití rozšiřujících aktivit jsou tak široké, že lze lépe podporovat zájem dítěte a rozvíjet jeho nadání. Děti nejsou porovnávány podle „normy“, ale každé dítě pracuje ve třídě vlastním tempem a dle svých možností a schopností

Do montessori třídy lze začlenit děti se specifickými potřebami i nadané děti, aniž by byl nějak ovlivněn proces vzdělávání ostatních dětí. Díky specifickým a propracovaným pomůckám může dítě dobře kompenzovat svůj handicap. Mateřská škola je připravena přijmout děti s lehčím

tělesným postižením, rovněž i děti s mentálním handicapem. Vzhledem k nemožnosti zajistit bezbariérový přístup, nelze do školy přijímat děti se středně těžkým až těžkým tělesným postižením.

6 Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah je hlavní prostředek vzdělávání dítěte v MŠ. Je prostředkem k dosažení rámcových cílů předškolního vzdělávání.

6.1 Rámcové cíle – vyjadřují obecné záměry předškolního vzdělávání

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. osvojení hodnot
3. získání osobnostních postojů

6.2 Klíčové kompetence – představují výstupy rámcových cílů

1. kompetence k učení – postupem od jednoduchého ke složitějšímu, nabízení konkrétního materiálu dítěti, který umožňuje citlivým způsobem přiblížit svět kolem nás, vědění a rozvíjet v dětech vnitřní motivaci k dalšímu učení se a rozvoji, důraz na soustředění se na práci, zkoumání, objevování, kladení otázek a získávání odpovědí, pozorování světa kolem něj a zjišťování jeho fungování, podpora vědomého a spontánního učení, kde odměnou je radost dítěte z dosažení cíle a úspěchu, schopnost pracovat podle instrukcí, dokončit práci, dobrat se výsledku a odhadnout své síly, schopnost zhodnotit svou práci a zhodnotit práci jiných (práce s montessori pomůckami)
2. kompetence k řešení problémů – vedení dítěte k samostatnosti a odpovědnosti, osvojování si návyků, které jsou využitelné v běžných životních situacích, dítě získává schopnost aktivně řešit problémy a odměnou je mu pozitivní odezva na aktivní zájem, která dále podporuje vnitřní motivaci, odhadnutí vlastních sil – řeší problémy, na které stačí, při složitějších situacích žádá o pomoc učitele, řešení formou pokus- omyl, zapojení matematických, empirických a logických postupů, vymýšlí různé varianty a má vlastní nápady, schopnost odlišit funkční řešení od nefunkčního, práce s chybou – naučí se pracovat s chybou tak, že chápe, že chyba není nic negativního, aktivně se zapojuje do řešení problémů a nesnaží se řešení oddalovat (Montessori materiál, běžné situace v MŠ, vedení učitele)
3. kompetence komunikativní – vedení dítěte k samostatnému a svobodnému projevu při respektování pravidel mezilidské komunikace a soužití, učí se vhodně formulovat věty a používat vhodné jazykové prostředky, osvojí si využívání i dalších mimořečových prostředků pro vyjadřování citů, jako jsou prostředky výtvarné, hudební, dramatické, komunikuje bez ostychu s dětmi i dospělými, průběžně rozšiřuje slovní zásobu a aktivněji se zapojuje do diskuse, chápe, že lidé mluví i jinými jazyky, což je předpoklad učení se cizím jazykům (jazyková výchova, kosmická výchova, komunikace mezi dětmi, učiteli a rodiči)
4. kompetence sociální a personální - vedením k samostatnosti při řešení problémů, učitelé a další pracovníci mateřské školy si plně uvědomují, že působí jako vzor pro dítě a chovají se v souladu s tím; v rámci elipsy probíhá intenzivní nabídka aktivit (elipsa, práce s Montessori materiálem), které vedou k vnitřnímu ztišení, uvědomění si sebe sama, svých potřeb, pocitů, hodnoty sama sebe a ostatních, pocitům spokojenosti; Je si vědomo, že za své chování a jednání

nese důsledky, dokáže projevit ohleduplnost vůči jiným, pomáhá slabším a znevýhodněným, vnímá agresivitu, nespravedlnost, je schopno odlišit nevhodné chování, při interakci s neznámými lidmi se chová obezřetně, je schopno odmítnout interakci v momentě, kdy je mu to nepříjemné, toleruje odlišnost a jedinečnost lidí, dokáže se dohodnout s dětmi i dospělými a chápe, že agresivita a negace není prostředek k dosažení toho, co chce.

5. kompetence činnostní – péče o sebe a své okolí, je schopno plánovat a organizovat si své práce, dokáže pochopit své hranice, své slabé a silné stránky, je schopno odhadnout, zda jím realizovaná činnost nemůže mít negativní dopad na něj nebo i okolí, váží si práce a úsilí druhých, práce s montessori materiálem.

6.3 Dílčí cíle a výstupy v oblastech

- Vycházejí z rámcových cílů:

1. biologické
2. psychologické
3. interpersonální
4. sociálně-kulturní
5. environmentální

6.4 Vzdělávací oblasti

Praktický život

Hlavní cíle: koncentrace, samostatnost a koordinace pohybů

Vzdělávací obsah:

- péče o sebe sama a své tělo (např.: rámy se zapínáním, zavazování tkaniček, mytí rukou, čištění bot, apod.)
- péče o okolí a společnost (prostírání stolu, mytí nádobí, zametání, péče o květiny apod.)
- cvičení sociálních vztahů + zdvořilostní formy chování – přijetí zodpovědnosti ve skupině (potřeba sociálního kontaktu – prosba, poděkování, zdravení, naslouchání, pomoc, slavnost a cvičení ticha)
- cvičení kontroly pohybu + cvičení ticha (rovnovážná cvičení a chůze po čáře – elipse, rozvoj motoriky, koordinace ruka – oko, ztišení se)

Vzdělávací oblasti:

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět

Smyslová výchova

Hlavní cíle: Prohlubování smyslového vnímání, podpora rozvoje intelektu

Vzdělávací obsah:

- Procvičování a zdokonalování smyslů vede k prohlubování smyslového vnímání a vytváří základy pro intelektuální růst. Intelekt se formuje na základě konkrétních představ, pomocí kontaktu s prostředním a podrobným zkoumáním tohoto prostředí.
- Prostorové vnímání – délka, šířka, výška (práce s růžovou věží, hnědými schody, červenými tyčemi)
- Vlastnosti věcí kolem nás (Termické, chuťové a čichové lahvičky; sluchové a tlakové válečky; geometrické tvary, krabice s barevnými trojúhelníky; rozlišování barev a jejich stupňování apod.)
- Podpora tvořivosti (barevné destičky, vrstvené tvary, stavby s růžovou věží a hnědými schody apod.)
- Rozšiřování slovní zásoby a rozvoj představivosti – veškerý smyslový materiál, díky kterému si dítě reálně „ohmatá“ vlastnosti věcí a tím si vytváří pevný základ pro osvojení si hlavně přídavných jmen.

Vzdělávací oblasti:

- Dítě a svět
- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý

Matematika

Hlavní cíle: Rozvoj logického a matematického myšlení

Vzdělávací oblasti:

Vzdělávací obsah:

- Matematický materiál pomáhá matematického ducha u dítěte včas podporovat.
- Předstupeň matematiky – smyslové a konkrétní matematické pomůcky a materiály – vedou děti k „materializované abstrakci“. Úkolem tohoto materiálu je převádět nevědomou a nestrukturovanou informaci do strukturovaného systému.
- Matematické aspekty:
 - Rozlišení sebe a ostatních
 - Vnímání délky, šířky a výšky
 - Vnímání dimenzí
 - Porovnávání velikostí a forem
 - Podpora logického myšlení
- Podpora konkrétních představ čísel, jejich sčítání, odčítání, násobení či dokonce dělení (např. perlový materiál, červenomodré tyče)

Dítě a ten druhý

Dítě a jeho psychika

Dítě a jeho tělo

Dítě a svět

Dítě a společnost

Jazyk

Hlavní cíle: Rozšíření slovní zásoby s porozuměním, seznámení s písmeny a slovy, příprava na psaní

Vzdělávací obsah:

- Pro rozvoj slovní zásoby dětí, kulturu mluveného projevu, správné artikulace, cvičení schopnosti vypravovat a popisovat využíváme různé jazykové hry a cvičení, které jsou běžně používány v mateřských školách.
- Za nejdůležitější cvičení v komunikaci považujeme kultivovat a rozvíjet praktickou každodenní komunikaci mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými. Vzorem je také komunikace dospělých mezi sebou a směrem k dítěti.
- Pro nácvik čtení používáme genetickou metodu. Děti se v mateřské škole seznamují s písmeny. Pracují s pomůckami a materiály, při kterých mohou vnímat rozdíly mezi písmeny více smysly, ke slovům přiřazují konkrétní předměty.
- Výuka jazyka slouží od počátku také k poznávání světa, proto jsou pro děti připraveny slova a texty se zajímavými tématy, které dětem dávají smysl.
- Pro začátek psaní je nejlépe vystihnout „explozi psaní“ – kdy dítě chce samo psát. Zdokonalování jemné motoriky ruky probíhá v mateřské škole při práci se specifickými materiály.
- Materiály podporující rozvoj řeči a materiály k výuce čtení a psaní souvisí s materiálem ke kosmické výchově a navzájem se doplňují. Se čtením, psaním a výukou jazyka začínají děti v mateřské škole a plynule pokračují ve škole základní.

Kosmická výchova

Vzdělávací obsah:

- Kosmická výchova představuje propojení témat z biologie, zoologie, botaniky, zeměpisu, času a historie, informace o vědě, technice a umění. Vše je propojeno s výtvarnou, hudební, pohybovou a pracovní oblastí.

Vzdělávací oblasti:

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět

Hlavní cíl:

Vnitřní motivace dítěte ke zkoumání a poznávání světa.

Vzdělávací oblasti:

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý

- Podstatou není získat znalosti všeho, ale povědomí o existenci věcí a jevů. Dítěti je dána svoboda v tom, zda chce oblast dále hlouběji zkoumat. Dítě a společnost
Dítě a svět
- Jednotlivá témata vychází z konkrétní části a jsou propojována s celkem tak, aby děti pochopily souvislosti a řád, který panuje ve světě kolem, což pomáhá dítěti se ve světě orientovat a pochopit jeho fungování, najít si své místo v něm a zjistit fungování a řád panující okolo něj.
- Je kladen důraz na vztah s konkrétní přírodou, ne pouze pomůckami, a přenesení toho, co se děti naučily při práci s pomůckami do konkrétního prostředí (pobyť venku, návštěva muzea, výstavy, projektové bloky)

6.5 Integrované bloky

Školní rok je rozdělen na několik závazných integrovaných bloků. Každý integrovaný blok je dále rozčleněn do aktivit, které směřují k poznávání přírody a dění kolem nás, poznávání kultury a kulturních tradic. V rámci těchto bloků se klade důraz na samotné poznání a začleňují se aktivity odpovídající stylu Montessori pedagogiky. Zároveň jsou zapojeny i pohybové hry a aktivity, propojují se s hudebními a výtvarnými bloky, pobytem v přírodě a exkurzemi. Je zde prostor pro tvořivost učitelů, kteří mohou reagovat na aktuální situaci ve třídě a uzpůsobit blok potřebám dětí nebo ho rozdělit na dílčí bloky. Délka trvání jednotlivých bloků je zhruba 4 týdny. V rámci této doby probíhá fáze seznámení se s tématem, osvojení si aktivit a prohlubování znalostí a závěrečné opakování a upevňování.

1. tematický blok- babí léto

Charakteristika bloku a naše záměry: První blok se věnuje doznívajícímu létu, sledování přírody a poznávání rostlin a živočichů. Děti chodí často na delší či kratší procházky do okolí, kde pomocí pomůcek, jako je lupa, obrázkové piktogramy, sledují přírodu a učí se poznávat rostliny a živočichy. Ve třídě se následně pracuje s přírodninami. Seznamují se rovněž s ekologickým přístupem k ochraně přírody a krajiny. Jelikož je to první blok, který děti po příchodu do školy absolvují, jeho součástí je i počáteční seznámení se s pravidly bezpečnosti při pobytu venku, pravidly pro práci s pomůckami a péčí o ně. Naším hlavním cílem v tomto období je pomoci co nejpříjemněji dětem seznámit se s prostředím školy, vytvořit si společná pravidla fungování a pravidla pro práci.

2. tematický blok-bohatství lesa

V tomto bloku se děti zaměří na sledování přírody a změn, ke kterým dochází na podzim. Využijeme přírodních materiálů k výtvarným činnostem a podpoříme kreativitu u dětí při vytváření draka, lampionů a jiných výrobků, které s podzimem souvisí. Rovněž se děti naučí, jak se na podzim stará o zahradu, sklídíme si plodiny, které nám na zahradě vyrostly. Věnujeme čas i naučení se básniček, které tematicky s podzimem souvisí. Vedlejším tématem je péče o zdraví, vysvětlíme si, jak důležitý je

pobyt na čerstvém vzduchu. V souvislosti s výpěstky ze zahrady si řekneme něco o zdravých a nezdravých potravinách a základech správné životosprávy.

3. tematický blok – advent

Z podzimu v dalším bloku přejdeme do adventního času. Seznámíme se s tradicemi, tradičními pokrmy, osvětlíme si rozdíl ve slavení svátků dnes a v minulosti. Rovněž si začneme připravovat vánoční dekorace a naučíme se básničky a písničky s vánoční tematikou. Při procházkách přírodou budeme nadále sledovat měnící se přírodu, vysvětlíme si, jak se zvířata připravují na zimu, kteří ptáci u nás v zimě přezimují. Zimní období využijeme rovněž k rozvíjení pohybových aktivit. Budeme sledovat sněhové vločky a děti se dozví něco o skupenstvích vody.

V tomto bloku děti připraví společné posezení pro rodiče, naučí se básničky, písničky a využije se tento čas s posezením s rodiči a společným sdílením. Děti si upečou cukroví a nazdobí si vánoční stromeček ozdobami, které připravily. Vydáme se rovněž do lesa, kde ozdobíme stromeček zvířátkům. Vysvětlíme si tradice a způsob slavení vánoc.

4. tematický blok – jaro

Náplní tohoto bloku je seznámit se nejprve pomocí aktivit a piktogramů s tím, jak se příroda probouzí do jara. Následují pozorování jarní přírody při procházkách a exkurzích. Děti se seznámí s tím procesem rozmnožování zvířat, naučí se slovní zásobu související s rodinami zvířat. Jaro využijeme k intenzivnímu vnímání přírody pomocí smyslů – čichu (vůně květin), hmatu (prozkoumávání přírody hmatem), chuti (ochutnávání bylin a jedlých květin), zrak (práce s lupou, sledování růstu květin a stromů).

5. tematický blok – masopust a tradice

V tomto bloku se děti ponoří do tradic a vysvětlíme si, co to masopust je, jaké zvyky a tradice se s ním pojí. Součástí je i výroba vlastní masky, příprava pohoštění pro rodiče. Součástí tohoto bloku je společné setkání s rodiči, sdílení společných zážitků.

6. tematický blok – Velikonoce

Ponoříme se společně do křesťanských tradic, které se nesou naší společností. Vysvětlíme si tradice, které se s Velikonocemi pojí. Děti se naučí plést pomlázku, připravíme společně pochutiny, které jsou s Velikonocemi spojené. Děti si pomocí různých technik nabarví vejčička a společně si ozdobíme stromek na zahradě ve velikonočním duchu.

8. tematický blok – den Země

Tento blok nám umožní se více ponořit do ochrany přírody a planety. Děti se dále seznámí s tím, jak se mohou chovat ekologicky, co je nutné vyhodit a co lze třídit, co to je recyklace a co se z recyklovaných materiálů dále vyrábí. Navštívíme společně sběrný dvůr, vysvětlíme si, co se zde třídí a kam to dále putuje. Nedílnou součástí je i poučení o ochraně přírody, dále si řekneme, jak se v přírodě musíme chovat, abychom ji co nejméně zatěžovali odpadky. Připravíme si hrob odpadků a ukážeme si, co se rozloží a co v přírodě zůstane.

9. tematický blok – moje zahrádka

V tomto období budeme intenzivně pracovat na zahradě. Připravíme záhony na výsev a výsadbu plodin. Vysvětlíme si, které plodiny vyséváme a u kterých je lepší provést výsadbu. Zasázíme si bylinky a vysvětlíme si, na co se bylinky používají, abychom je následně mohli zakomponovat do svačín a vyzkoušet, jak chutnají.

10. tematický blok- svět kolem nás

Tento poslední předprázdninový blok využijeme k poznávání světa blízkého a vzdáleného. Ukážeme si náš kraj, naši zemi, Evropu a planetu. Vysvětlíme si, na kterém místě planety se nacházíme. Seznámíme se se základními zeměpisnými pojmy.

6. **Autoevaluace mateřské školy a hodnocení výsledků vzdělávání**

- Evaluace cílů vzdělávání a ŠVP dle RVP PV – hodnotí všichni pedagogičtí zaměstnanci, hodnocení probíhá 1x za rok, zodpovídá ředitelka MŠ ve spolupráci s učiteli – viz. přílohy k evaluaci
- Evaluace podmínek vzdělávání – podmínky vzdělávání jsou zpracovány podle RVP PV do jednotlivých oblastí. Hodnocení probíhá 1x za rok všemi pedagogickými zaměstnanci. Zodpovídá ředitelka MŠ ve spolupráci s ostatními pedagogy – viz. přílohy k evaluaci.

o věcné podmínky

o životospráva

o psychosociální podmínky

o organizace

o řízení mateřské školy

o personální a pedagogické zajištění

o spoluúčast rodičů

o podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

o podmínky vzdělávání dětí nadaných

- Evaluace průběhu vzdělávání – průběh vzdělávání hodnotíme průběžně 1x týdně a pak také 1x ročně jako celkové vyhodnocení. Zodpovídá učitelka MŠ – viz. přílohy k evaluaci.
- Evaluace výsledků vzdělávání – hodnotí se 2x za rok – listopad a květen. Hodnocení pokroku dětí z hlediska RVP PV a z hlediska Montessori pedagogiky. U dětí se specifickými potřebami vzdělávání hodnotíme průběžně – asistent pedagoga. U všech dětí zakládáme kresbu postavy s datem vyhotovení – sledujeme rozumový vývoj dítěte. Zodpovídají učitelky MŠ a asistent pedagoga – viz. přílohy k evaluaci.

Cílem evaluace je ověřovat a zlepšovat kvalitu vzdělávání včetně podmínek školy.

Hodnocení a evaluace pedagogy:

Pedagog nehodnotí, jestli všechny děti všechno zvládly, ale hodnotí především svoji práci, zvolené metody, formy, prostředky s ohledem na reakci dětí, na to, jestli děti zvolenými činnostmi zaujal, jestli pro ně byla činnost přínosem apod. Následně na to evaluuje celý vzdělávací proces své třídy (porovnává TVP s ŠVP) vzhledem ke stanoveným cílům daným ŠVP.

Velmi důležité je také individuální hodnocení dětí.

Individuální hodnocení = pedagogická diagnostika (v případě dětí se zdravotním postižením speciálně pedagogická diagnostika) musí vždy respektovat možnosti dítěte (zdravotní stav, rodinné prostředí apod.). Nejde zde tolik o to, aby učitelky hodnotily a srovnávaly dítě s "normou", ale o to, aby zmapovaly, co dítěti zvládá, v čem je úspěšné, popř. odhalily talent, podpořily jej v senzitivním období a přizpůsobily tomu náplň práce a plánování individuálních lekcí.

Individuální hodnocení dítěte musí vždy vycházet ze znalosti výchozího vývojového stupně dítěte. Průběžně (vždy dle potřeby dítěte) se zaznamenává každý osobní pokrok dítěte vzhledem k výchozímu stavu. Záznam může mít různou podobu i různý rozsah. Důležitá je především účelnost. Proto by měly být tyto záznamy pracovním dokumentem, který se stále doplňuje, mění. Je to důvěrný dokument, který slouží pedagogům k optimalizaci rozvoje dítěte a jako podklad pro informace rodičům – pedagogický deník.

Metody hodnocení a evaluace, které může předškolní pedagog v praxi uplatnit:

- pozorování, opakované pozorování,
- rozhovor s dítětem, rozhovor s rodiči, konzultace s ostatními odborníky,
- diskuse,
- rozbor herních aktivit dítěte,

- rozbor procesu učení (vhodné využití didaktických her a testů),
- rozbor jazykových projevů (úroveň komunikace),
- rozbor, analýza prací – výtvorů dítěte (např. kresby, pracovních výrobků apod.),
- rozbor osobní dokumentace dítěte,
- anamnézy (rodinná i osobní),
- sociometrické metody (rozbor chování a jednání ve skupině, vztahy, postavení dítěte ve skupině apod.),
- analýza vlastní pedagogické aktivity.

Hodnocení a evaluace ředitelkou školy:

Ředitelka hodnotí svoji pedagogickou i řídicí práci, hodnotí také jako ostatní pedagogové individuální pokroky jednotlivých dětí, kontroluje a hodnotí práci pedagogů (zejména při observacích) a provozních zaměstnanců a evaluuje vzdělávací proces celé mateřské školy.

O všech těchto činnostech vede záznamy, které mohou mít opět jakoukoliv podobu – záznamy o hospitaci, sešity kontrol apod.

Získaná data porovnává se stanovenými záměry a na jejich základě zpracovává evaluační zprávu. Závěrečné hodnocení a evaluace mateřské školy je většinou realizována formou výroční zprávy školy.

Ze závěrů vyvozuje důsledky vedoucí k optimalizaci a zkvalitňování školy, což může být např. úprava programu, projektu, přehodnocení cílů, organizace, metod, forem, vzdělávání dětí, podmínek personálních i věcných apod.

Každé hodnocení musí mít nějaký cíl a musí se také opírat o předem vytvořená kritéria, která si ředitelka školy zpracovává na základě RVP. K tomu, aby mohla evaluační činnost provádět, potřebuje také konkrétní prostředky, kterými bude postupně tento proces naplňovat.

Metody hodnocení a evaluace v praxi:

- jako pedagog všechny výše uvedené metody pro pedagogické hodnocení,
- rozhovory, konzultace,
- diskuse,
- observace,
- pozorování,
- analýza třídní i školní dokumentace,
- analýza programů, projektů,

- kontrola,
- dotazník,
- anketa,
- porovnávání výsledků s plánovanými cíli,

Přílohy k evaluaci: (na této stránce nejsou dostupné)

- 1.Evaluace integrovaného bloku.....průběžně – kmenoví učitelé
- 2.Evaluace třídními učitelkami.....1x ročně – kmenoví učitelé
- 3.Evaluace projektu.....1x ročně – kmenoví učitelé
- 4.Evaluační dotazník pro učitelku.....1x ročně – ředitelka MŠ
- 5.Evaluační dotazník ředitelky MŠ.....1x ročně – ředitelka MŠ
- 6.Evaluační dotazník pr. zaměstnance1x ročně – ředitelka MŠ
- 7.Autoevaluační dotazník učitelky.....1x ročně – kmenoví učitelé
- 8.Autoevaluační dotazník pr. zaměstnance.....1x ročně – ředitelka MŠ
- 9.Záznamy do předem připraveného formuláře o dítěti.....průběžně – kmenoví učitelé
10. Záznamový arch pro hospitaci.....průběžně – ředitelka MŠ
- 11.Dotazník pro rodiče.....po 2-3 letech – ředitelka MŠ

8. Dílčí projekty a doplňkové činnosti

Dílčí projekty a doplňkové činnosti nijak nenarušují vzdělávací program během dne, naopak jej přirozeně doplňují a obohacují o své zaměření. Jedná se o anglické dny s rodilou mluvčí, rozvoj hudebního i výtvarného cítění. Seznamování se s přírodou a světa kolem nás:

- E - Day(s)
- Muzikoterapie
- Arteterapie
- Hra na flétnu
- Logopedická prevence
- Den v přírodě

E - Day(s) – výuka probíhá dva dny v týdnu s rodilou mluvčí. Lektorka se řídí ŠVP tak TP. Pracuje s dětmi jako česká učitelka. Děti se tak přirozenou formou učí angličtině. Čím dříve ji začnou naslouchávat, tím lépe se jim vstřebá a druhý jazyk se bude v dospělosti lépe učit. Děti v tomto věku pouze vstřebávají.

Muzikoterapie – hudba je v našich blocích využívána jako terapeutický prostředek. Různé hudební nástroje dávají možnost dětem prožít hudbu jinak. Naslouchají nástrojům a skrze ně se snaží komunikovat s ostatními.

Arteterapie – pomocí různých výtvarných technik objevujeme v dětech jejich přirozenou touhu po umění. Děti samy odhalují své možnosti a projevy.

Hra na flétnu – děti se pomocí flétny učí zklidnění, naslouchání a především správnému dýchání. Nejde zde o to, aby se děti naučily hrát na flétnu, ale o správný dech a pochopení, jak může náš dech za pomoci hudebních nástrojů vytvořit tóny.

Logopedická prevence – správným dechovým, artikulačním, sluchovým cvičením ukazujeme dětem, jak správně tvarovat ústa při jednotlivých hláskách. Nepochází zde však k nápravě chyb. Děti si fixují postavení mluvidel při různých zvukových hrách.

Den v přírodě – jednou týdně chodíme s dětmi na celé dopoledne ven. Trávíme den v přírodě, svačíme zde a zkoumáme a užíváme si světa kolem nás a vzdělávací program je tak veden v přírodě. Na oběd a odpočinek se vracíme do MŠ.